

УДК 330.3

Аспір. О.С. Шапран¹ – Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ**

Досліджено тенденції розвитку світового ринку нафти та нафтопродуктів. Виокремлено країни-лідери нафтовидобутку та нафтоспоживання, перспективну структуру світового ринку первинних енергоресурсів, особливості формування ринку нафтопродуктів.

Ключові слова: світовий ринок нафтопродуктів, нафтопереробна промисловість, технологічний рівень, енергоресурси, енергоспоживання.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Нафта та нафтопродукти посідають чільне місце у світовій структурі споживання первинних енергоносіїв. Тенденції розвитку світового ринку нафтопродуктів визначаються багатьма чинниками і передусім відображають сучасні глобалізаційні процеси, рівень технологій, економічне лідерство країн тощо. В Україні актуальна проблема "здійснення реформ в енергетичному секторі, включаючи поступове зниження рівня дефіциту НАК "Нафтогаз України" та підвищення прозорості в секторі", про що зазначалось у доповіді Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [1]. Тому вивчення ключових тенденцій та чинників розвитку світового ринку нафтопродуктів є актуальним та важливим науковим завданням.

Аналіз останніх публікацій. Глобальний характер ринку нафти та нафтопродуктів обумовив значний інтерес дослідників різного наукового профілю до проблем його розвитку. Це праці енергетиків, економістів, зокрема економістів-міжнародників, політологів з різних країн світу. Серед вітчизняних фахівців відзначимо праці В. Бурлаки, Г. Бурлаки, Л. Гальперіної, М. Ковалка, В. Омельченка, Г. Рябцева, С. Денисюка, В. Точиліна, А. Шидловського та ін. Сучасний доробок зарубіжних вчених представлено у численних роботах (М. Сіммонс, М. Йеоманс, М. Вассіліов) та аналітичних матеріалах міжнародних організацій (наприклад, Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК)) та енергетичних компаній (наприклад, British Petroleum (BP) та ін.). Однак, попри велику чисельність публікацій з цього приводу, до сьогодні залишаються дискусійними як перспективні пропорції структури світового ринку первинних енергоресурсів та місце у ньому ринку нафти та нафтопродуктів, так і аспекти розвитку, чинники, тенденції тощо.

Основною метою є дослідження тенденцій та чинників розвитку світового ринку нафтопродуктів.

Виклад основних результатів. За прогнозами ОПЕК ще мінімум два десятиліття нафта залишиться головним енергетичним ресурсом, можна стверджувати про глобальний вплив ринку нафти та нафтопродуктів. Незважаючи на те, що на нафту сьогодні доводиться 33,1 % від загального обсягу споживання енергоресурсів, а також на те, що зазначено в табл. 1.

¹ Наук. керівник: доц. Мазуренко В. П., канд. екон. наук

- по-перше, світова фінансово-економічна криза активізувала розвиток державного банківництва в Україні, таким чином скерувавши траєкторію розвитку всієї банківської системи в ефективному напрямі. Тим не менш, частка державних банків у всій системі є ще досить малою;
- по-друге, прогнозування діяльності українських держбанків доводить ефективність макроекономічного прогнозування. Проте не відстає й класичний метод Брауна, а також корисною, у плані покращення точності, є декомпозиція часових рядів макроекономічного прогнозування. Ми вважаємо, що прогнозування має бути комплексним, включаючи всі перераховані вище методи;
- по-третє, для сприятливого функціонування діяльності банківської системи в майбутньому необхідним є подальше зростання статутних капіталів державних банків, або збільшення їх кількості. Розраховані прогнози свідчать про ці майбутні зміни. При чому щодо темпів росту показників функціонування держбанків України, то результати макроекономічного прогнозування здебільшого більш оптимістичні, ніж на основі методу Брауна.

Література

1. Дані фінансової звітності банків за 01.01.2005-01.04.2012 рр. / Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm
2. Оніщенко В.В. Сучасний стан і перспективи розвитку державних банків в Україні (на прикладі ВАТ "Ощадбанк") / В.В. Оніщенко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prpbu/2010_30/10.30.36.pdf.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 20.09.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. – С. 30.
4. Реверчук С.К. Державні банки в економічній системі України / С.К. Реверчук, І.В. Дук, І.Г. Грудзевич / за ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – Луцьк : Вид-во Волин. НУ ім. Лесі Українки, 2009. – 96 с.
5. Степаненко А. Вплив іноземних фінансово-кредитних установ на національну банківську систему / А. Степаненко, І. Чмара // Економіка України. – 2011. – № 2. – С. 60-67.
6. Чмута І.М. Особливості функціонування державних банків у банківській системі України / І.М. Чмута. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/rekon/2011.4/135-138.pdf.
7. Шелудько Н.М. Проблема капіталізації державних банків України та шляхи її вирішення / Н.М. Шелудько // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 3. – С. 45-60.

Иршак О.С. Макроэкономическое прогнозирование развития банков с государственным капиталом в Украине

Предложено определение понятия "государственный банк", исследовано современное состояние функционирования государственной банковской деятельности, осуществлено макроэкономическое прогнозирование совокупных активов, совокупных обязательств и собственного капитала государственных банков, построены регрессионные модели зависимости показателей функционирования банков с государственным капиталом от макроэкономических факторов.

Ключевые слова: макроэкономическое прогнозирование, прогноз, банковская деятельность, государственный банк, собственный капитал, совокупные активы, совокупные обязательства.

Irshak O.S. Macroeconomic forecasting of the bank with state capital development in Ukraine

The paper has proposed a definition of "state bank", the current state of public banking functioning has been analyzed. The macroeconomic forecasting by total assets, total liabilities and equity of public banks has been completed. The regression models depend on the functioning of the state capital of banks and macroeconomic factors has been built.

Keywords: macroeconomic forecasting, forecast, banking activity, state bank, equity, total assets, total liabilities.

Табл. 1. Розподіл основних енергоресурсів світу (обсяги зазначені в мільйонах барелів нафтового еквівалента / день)

Енергоресурс	Обсяги основних енергоресурсів світу, млн бар. н.е./день				Темп річної зміни, 2008-2030, %	Питома вага енергоресурсів світу, %			
	2008 р.	2010 р.	2020 р.	2030 р.		2008 р.	2010 р.	2020 р.	2030 р.
Нафта	80,9	80,4	89,9	97,6	0,90	35,7	35	32,7	30,2
Вугілля	64,8	66,2	80,1	92,1	1,60	28,6	28,8	29,2	28,5
Газ	51,4	52,1	64,5	79,1	2,00	22,7	22,7	23,5	24,5
Атомна енергія	14,4	14,7	16,9	20,7	1,70	6,3	6,4	6,2	6,4
Гідроенергія	5,5	5,8	7,3	9	2,30	2,4	2,5	2,7	2,8
Біопаливо	8,6	9,2	12,9	17,5	3,30	3,8	4	4,7	5,4
Інші відновлювальні	1,3	1,5	3,2	6,8	7,80	0,6	0,7	1,2	2,1
Всього	226,8	229,9	274,8	322,9	1,60	100	100	100	100

Джерело: за даними [2].

За останні 30 років обсяг розвіданих запасів нафти збільшився вдвічі. За дослідженнями компанії BP у 2011 р., за умови збереження поточних обсягів споживання нафти, її запасів вистачить на 54 роки. У табл. 2 наведено обсяги видобутку в 20 найбільших нафтовидобувних країнах. Серед цих країн, порівняно з рейтингом 2010 р., немає Лівії. За рік обсяги видобутку нафти в цій країні скоротилися на 71 %. Рекордсменом у зростанні обсягів видобутку нафти є Колумбія з показником 16,3 % відносно 2010 р. На Саудівську Аравію і Росію припадає четверта частина світового видобутку нафти.

Табл. 2. Країни-лідери нафтовидобутку (тис. барелів / день, 2011 р.)

Країна	Обсяг нафтовидобутку	Країна	Обсяг нафтовидобутку	Країна	Обсяг нафтовидобутку	Країна	Обсяг нафтовидобутку
Саудівська Аравія	11161	Канада	3522	Венесуела	2720	Алжир	1729
Росія	10280	ОАЕ	3322	Нігерія	2457	Казахстан	1841
США	7841	Мексика	2938	Бразилія	2193	Катар	1723
Іран	4321	Кувейт	2865	Норвегія	2039	Великобританія	1100
Китай	4090	Ірак	2798	Ангола	1746	Колумбія	930
Загальний обсяг нафтовидобутку у світі за день						83576	

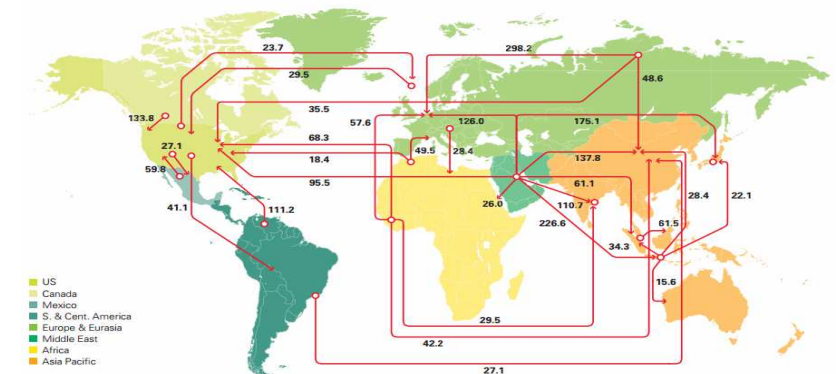
Джерело: за даними BP Statistical Review of World Energy. June 2012, С.8.

Найбільшими споживачами нафти у світі є США (18,853 млн бар./день), Китай (9,758 млн бар./день), Японія (4,418 млн бар./день), Індія, Росія, Саудівська Аравія, Бразилія, Німеччина, Південна Корея, Канада. Головними експортерами нафти є Саудівська Аравія – 17,6 % від загального обсягу експорту, а також Росія – 14,8 %. Своєю чергою, найбільше імпортують США – 21,9 % від світового імпорту, Китай – 11,2 %, Японія – 8,3 % [7].

Сьогодні країни-члени ОЕСР споживають велику частину видобутої нафти. Проте за даними ОПЕК, у період 2010-2015 рр. попит на нафту в країнах ОЕСР практично не зміниться. У країнах з перехідною економікою буде помітно лише невелике збільшення попиту. Основне зростання споживання відбуватиметься в країнах Азії – до 2015 року на 4 млн бар./день відносно 2010 р. До 2015 р. попит на нафту в країнах, які не входять до ОЕСР, вперше в історії буде вищим, ніж у країнах-членах цієї організації. Лідерами зростання споживання є Китай і країни Латинської Америки. Це пов'язано із зростанням всіх макроекономічних показників у цих країнах. Приріст населення у світі і зростання ВВП є ключовими чинниками збільшення енергоспоживання на планеті. За довгостроковими прогнозами ОПЕК, до 2035 р. 80 % приросту в споживанні нафти припадатиме на азійські країни, що розвиваються.

Закономірність розвитку світового ринку нафти – це її переміщення між країнами і регіонами. Цей процес відбувається з метою пошуку додаткових потужностей з перероблення сировини, або в пошуках нових споживачів. Ціна на транспортування сирої нафти знижується, тому вигідно здійснювати її переробку ближче до споживачів. Крім того, для країн споживачів є дуже важливим забезпечувати поставки саме сирої нафти, і вже на місці здійснювати переробку згідно з власними економічними потребами. Однак країни, які видобувають нафту, теж можуть імпортувати сиру нафту з метою отримання вигоди на додану вартість переробленої нафти. У наступній таблиці показано основні обсяги імпорту та експорту сирої нафти і продуктів первинної перероблення. На прикладі США можна побачити, що країна імпортує фактично тільки сиру нафту, але в структурі експорту переважають продукти первинної перероблення. Оскільки в тaborі знаходяться великі нафтопереробні потужності, їм вигідніше продавати нафту вже з доданою вартістю. І навпаки, країни Близького Сходу експортують переважно сиру нафту. Потрібно також відзначити, що країни СНД користуються тільки російською нафтою, таким чином не здійснюють імпорту сирої нафти.

На рисунку зображено основні напрямки транспортування нафти (млн т, 2011 р.). Найбільші обсяги нафти транспортують морським шляхом.

Рис. Ключові канали транспортування нафти [3]

Основним споживачем нафтопродуктів є транспорт, тому обсяг нафтоперероблення тісно пов'язаний з попитом на нафту. На сьогодні великі нафтові держави намагаються збільшувати експорт саме нафтопродуктів, які мають більшу додану вартість, проте він не перевищує обсяг експорту сирової нафти.

Станом на 2011 р., обсяги перероблення нафти в країнах ОЕСР знизилися на 0,3 млн бар./день, порівняно з 2010 р., і за цим показником відстають від країн не членів ОЕСР на 1,7 млн бар./день. Всього світові обсяги перероблення нафти в 2011 р. зросли на 375 тис. бар./день (зростання на 0,5 %), проте головним чинником такого зростання був Китай, де обсяги перероблення нафти на 421 тис. бар./день перевищили показники 2010 р. Лідером у переробці нафти залишаються США. У 2011 р. обсяги перероблення склали 14833 тис. бар./день. У Китаї цей показник досяг цифри 8992 тис. бар./день. У регіональному вимірі лідрує регіон АТР, де за день переробляється 24752 тис. бар. нафти (ключові потужності знаходяться в Китаї, Індії, Японії, Сінгапурі, Ю. Корея, Індонезії) [3, с. 16].

У структурі світового ринку нафтоперероблення на АТР припадає 33 % світових обсягів нафтоперероблення, на країни Європи та Азії – 26 %. Найменше нафтопереробний сектор розвинений в країнах Африки. Великі потужності з нафтоперероблення зосереджені у США, Китаї, Росії, Японії, Індії [3, с. 16]

Всього ОПЕК прогнозує, що до 2020 р. 47 % приросту обсягів нафтоперероблення відбудеться в країнах не ОЕСР у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АТР), і 22 % – у країнах Близького Сходу, а до 2030 р. – 57 % і 18 % відповідно.

Виходячи зі складності процесу перероблення нафти, виділяють сім основних категорій нафтопродуктів, які надалі використовуються для формування кінцевого продукту шляхом додаткових процесів очищення, змішування у певних пропорціях і додаванням інших хімічних компонентів. Найбільш затребуваними продуктами є дизель і газолін [5].

Щодо споживання дизеля/газойлю, то до 2030 р. очікується зростання на 11,3 млн бар./день, порівняно з 2010 р. Відбуватиметься поступове заміщення дизелем газоліну. У 2010 році різниця між споживанням дизеля/газойлю і газоліну була 4 млн бар./день, у 2015 р. очікується 6 млн бар./день, а в 2035 р. ця цифра за прогнозами перевищить 9 млн бар./день. Здійснення прогнозу залежить від того, як себе поведе автомобільний ринок у країнах, що розвиваються, – чи будуть там популяризуватися дизельні двигуни (як у Європі), або перевага буде надаватися бензиновим.

Важливість Північної Америки і Європи у споживанні газоліну є основною причиною низьких темпів зростання споживання цього продукту. Обсяг споживання у цих двох регіонах у 2010 р. становив 50 % від загальносвітового. Таким чином, прогнозоване зниження попиту в Північній Америці і відносно стабільний попит у Європі будуть мати великий вплив на світову картину споживання газоліну, споживання компенсується в інших регіонах. За прогнозами експертів, попит на газолін швидкими темпами зростатиме в АТР (у середньому 2,7 % на рік). Зростання буде забезпечувати Китай і Індія, де щорічне зростання досягне 5 %. Значне зростання споживання прогнозується також для

Близького Сходу, Африки та Латинської Америки. Загальне середньорічне зростання споживання газоліну в світі становитиме 0,9 % на рік. Також очікуються середні темпи зростання споживання етану (0,75 % за рік). Факторами такого зростання буде зростаючий попит у регіоні АТР і на Близькому Сході.

Що стосується середніх темпів зростання споживання лігроїну, то в середньостроковій перспективі це 2,2 % за рік, у довгостроковій – 1,8 %. Основними факторами для цього є зростання попиту з боку нафтохімічної промисловості та збільшення обсягів споживання в регіоні АТР, а також в інших країнах, що розвиваються, хоча і в менших обсягах.

Низькі темпи зростання споживання очікують гас (0,9 % на рік). Сьогодні 80 % цього продукту становить авіаційне реактивне паливо, 20 % – гас (використовується для освітлення, опалення). Незважаючи на неухильне зростання попиту на авіаційне паливо, гас буде поступово замінюватися іншими видами нафтопродуктів, що надалі призведе до зниження попиту.

Що стосується мазуту, то його використання в промисловості буде знизюватися, і замінюватися використанням природного газу в більшості регіонів. До того ж зменшення споживання мазуту буде викликано і переходом більшості морських видів транспорту на дизель. Всього в 2035 р. очікується зниження споживання на 3 млн бар./день. Основне зниження споживання відбудеться в період 2017-2020 рр. Поступова відмова від мазуту викликана сучасними екологічними вимогами.

Під групою "інші продукти" розуміються важкі нафтопродукти – бітум, мастильні речовини, віск, розчинники, кокс, сірка, а також безпосереднє використання сирової нафти, наприклад у Саудівській Аравії або Японії. У глобальному вимірі попит на ці продукти зменшиться до 2035 р. на третину, порівняно з 2010 р.

Основними кінцевими продуктами нафтоперероблення є бензин і дизельне паливо. У табл. 3 бачимо, що світове споживання бензину в 2009 р. становило 975,1 млн т США, що є найбільшим споживачем бензину у світі, споживаючи щорічно близько 40 % всього бензину світу. Країни Азії та Океанії – споживають 210 млн т, що дорівнює 21,6 % світового споживання бензину, трохи менше половини цього споживання припадає на Китай – 61,8 млн т і Японію – 35,9 млн т. На Західну і Східну Європу, включаючи країни СНД, припадає близько 17 % світового споживання бензину. Найбільшу динаміку збільшення споживання бензину спостерігаємо протягом останніх років у Китаї, тобто приріст споживання бензину в 2009 р., порівняно з 2003 р., становив 46,9 %.

Щодо дизельного палива, то протягом 2006-2010 рр. його виробництво в світі зросло від 1167,4 млн т до 1284,4 млн т. З 2011 по 2015 рр. експерти припускають, що виробництво дизельного палива у світі буде зростати на 4,4-4,9 % щорічно. Перспективи ринку дизельного палива пов'язані із зростанням автопарку, що використовує дизельне паливо як пальне. Застосування суміші дизельного палива та спеціальної "екологічної добавки" (GTL – дизпаливо) надає широкі можливості для використання цього продукту на ринках розвинених країн, в яких екологічні проблеми, пов'язані з викидами автомобільного тран-

спорту, є надто серйозними. Провідними виробниками дизельного палива у світі є США і Китай. На частку цих країн у 2010 р. припадало відповідно 16,3 % і 12,7 % від усього виробництва дизельного палива у світі. Крім США і Китаю, значні обсяги дизельного палива виробляються в Росії, Японії та Індії [4].

Суб'єктами нафтопереробної промисловості є міжнародні нафтові компанії, національні нафтові компанії і невеликі місцеві компанії. Концентрація в нафтопереробній галузі досить низька, наприклад, топ 25 власників НПЗ володіють 50 % світових нафтопереробних потужностей. Наведені в таблиці ТОП-10 компаній нафтопереробного комплексу займають 36 % світового ринку, серед них лідером є компанія Exxon Mobil, її частка ринку нафтоперероблення – 6,1 % (табл. 3).

Табл. 3. Найбільші нафтопереробні компанії світу

№ з/п	Компанія	Обсяги перероблення (тис. бар./день)	Частка від світових переробних потужностей (%)
1	ExxonMobil	5358	6,1
2	Sinopec	4211	4,8
3	Royal Dutch Shell	3985	4,6
4	BP	3232	3,7
5	ConocoPhillips	2799	3,2
6	Petroleos de Venezuela	2643	3,0
7	PetroChina	2607	3,0
8	Valero Energy Corp	2423	2,8
9	Saudi Aramco	2005	2,3
10	Всього	1935	2,2

Джерело: за даними [9].

Сьогодні кількість діючих нафтопереробних заводів (НПЗ) у світі знизилася від 743 у 2001 році до 661 у 2010 р. Проте потужності з перероблення зросли за той же період від 4170 до 4585 млн т, або на 415 млн т. Тенденцією на ринку нафтоперероблення в Європі є зростання ймовірності розвитку сегмента незалежних компаній оптової торгівлі за американським сценарієм. Аналітики прогнозують виникнення у Європі великих мереж оптового продажу нафтопродуктів, оскільки міжнародні нафтокомпанії дедалі більшою мірою спрямовують інвестиції у сегмент розвідки і видобутку. Це відкриває можливості для інших компаній, що володіють спеціальними знаннями і досвідом у галузі роздрібною торгівлі товарами повсякденного попиту і / або забудови ділянок землі. Нафтопереробні компанії у США поступово йдуть з ринку роздрібною торгівлі нафтопродуктами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, основними тенденціями розвитку ринку світової нафтоперероблення є:

- ключовим енергоресурсом у світі ще мінімум 20 років залишиться нафта;
- ключовими кінцевими продуктами нафтоперероблення залишатимуться дизельне паливо і бензин; Найвищий попит на ринку нафтопродуктів залишатиметься на дизельне паливо. Темпи розвитку ринку будуть залежати від розвитку авторынку в країнах, що розвиваються;
- лідерами нафтовидобутку є Саудівська Аравія, Росія, США, а найбільшими споживачами – США, Китай, Японія;

- найбільший приріст споживання нафти і нафтопродуктів у найближчі 10-20 років буде спостерігатися в регіоні АТР;
- обсяг експорту нафтопродуктів не перевищує обсяги експорту сирової нафти. Ця тенденція збережеться на наступне десятиліття;
- зменшиться кількість НПЗ, а також їхнє наближення до споживача, оскільки вартість транспортування сирової нафти знижується;
- формування великих незалежних мереж із торгівлі нафтопродуктами, що сприятиме ситуації на ринку, коли нафтовидобувні і нафтопереробні підприємства віддаватимуть свою нішу в торгівлі новим гравцям ринку, зосереджуючись на видобутку і переробці.

Література

1. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Діяльність Міністерства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
2. OPEC – World Oil Outlook. – 2010. – С. 48. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/woo_2010.pdf
3. Прогноз розвитку мирової енергетики до 2030 г.: презентація, январь 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://Statistical Review of World Energy. June 2012.>
4. BusinesStat. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://megaresearch.ru/files/demo_file/7687.pdf.
5. OPEC World Oil Outlook 2011. – С. 154. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/WOO_2011.pdf.
6. U.S. Energy Information Administration. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eia.gov/finance/markets/>
7. Внешпромбанк – Аналітичний огляд. Світовий ринок нафти: Серпень 2011 року. – С. 5-6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.feib.ru/upload/iblock/d1c/ihypktgzlwnwuzptchmvlbhcphdvoedw.pdf>
8. Моргунов Е.В. Анализ нефтяного рынка и рекомендации по совершенствованию Российской модели биржевой торговли нефтью // Вестник Университета. – 2010, № 2. – С. 196-201.
9. Global technology Roadmap for CCS in Industry. Refineries. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/CCS_Roadmap.pdf

Шапран А.С. Тенденции развития мирового рынка нефтепродуктов

Исследованы тенденции развития мирового рынка нефти и нефтепродуктов. Выделены страны-лидеры нефтедобычи и нефтепотребления, перспективная структура мирового рынка первичных энергоресурсов, особенности формирования рынка.

Ключевые слова: мировой рынок нефтепродуктов, нефтеперерабатывающая промышленность, технологический уровень, энергоресурсы, энергопотребление.

Shapran O.S. The tendencies of oil and oil products world market development

Singled out the country's leaders and oil consumers, promising world market structure of primary energy sources, especially the formation of the oil market.

Keywords: world market petroleum refining industry, technological level, energy, energy consumption.